

Checklist

Inleiding

In de onderstaande checklist staan punten genoemd waarover informatie verzameld kan worden in geval van (vermeende) schade bij het gebruik van potgrond of substraten. Aangezien ieder schadegeval een op zich zelf staande situatie is, zijn er vele variaties met betrekking tot deze gevallen denkbaar. De onderstaande lijst is daarom enerzijds nooit compleet. Anderzijds zal hij voor diverse schadegevallen juist te uitgebreid zijn. Ook kunnen er op basis van de verzamelde informatie extra vragen ontstaan die van belang zijn en die niet direct uit deze checklist zijn af te leiden. Uiteraard is het van belang ook de antwoorden op deze vragen vast te leggen. Overigens is deze checklist in principe niet geschikt voor onkruidklachten.

Probeer bij het verzamelen van de gegevens de relatie met de gebruiker niet te beschadigen door bijvoorbeeld de indruk te wekken dat de leverancier zich hiermee wil indekken. Geef aan dat dergelijke gegevens belangrijk zijn voor de oplossing van de problemen waar dus ook de kweker belang bij heeft.

Maak een (goed beheerd) dossier aan in bijvoorbeeld een aparte map. Neem hierin op de (bezoek)verslagen, de verzamelde informatie met betrekking tot het schadegeval en alle aanwezige van belang zijnde documenten welke op het eigen bedrijf aanwezig zijn (zie checklist). Bepaal of je in het dossier kopieën of de originele documenten opneemt. Aangezien er regelmatig met het dossier gewerkt zal worden kan het verstandig zijn te werken met kopieën en de originele elders in archief te houden. Dit kan zijn op de plaats waar de betreffende documenten altijd liggen of in een apart dossier waar de originele documenten in bewaard worden. Dit laatste is het meest verstandig omdat de kans bestaat dat bij langlopende zaken de originele documenten wel eens voorgoed uit het originele archief verwijderd kunnen worden. Tevens is er de ervaring dat bij langlopende zaken details vervagen. Juist deze details kunnen soms van belang zijn later in het proces. Noteer daarom uitgebreid alle gegevens.

Checklist

De uitgebreide checklist is onder te verdelen in de zogenaamde **'13 geboden voor schadegevallen'**. Deze 13 geboden staan hieronder weergegeven.

1. Basis
2. Levering(en)
3. Situatie van potgrond voor gebruik
4. Beschrijven en vastleggen van de schade
5. Gewasgegevens
6. Teeltsysteem
7. Watergeven en bemesten
8. Teelthandelingen
9. Gewasbescherming
10. Teeltomstandigheden
11. Verontreinigingsrisico's op de kwekerij
12. Losse aspecten
13. Bemonstering

De 13 punten staan hieronder uitgewerkt. Verzamel de gegevens en documenten van de genoemde punten bij een schadegeval indien deze van toepassing zijn.

1. Basis

- 1.1 Beschrijf de schade zoals de kweker deze uitlegt
- 1.2 Verzamel de eigen bezoekverslagen tot minimaal een jaar terug
- 1.3 Ga na welke adviezen je als leverancier hebt gegeven, zowel voor als tijdens de schade en noteer deze indien dit nog niet in de bezoekverslagen zijn opgenomen
- 1.4 Verzamel analyseverslagen en noteer waarvan de monsters precies genomen zijn en de achtergrond ervan
- 1.5 Verzamel de brieven, faxen, mails, analyseverslagen en andere documenten die worden toegezonden of overhandigd door de gebruiker, zijn voorlichter etc. Indien deze documenten niet voorzien zijn van een datum, leg dan alsnog de datum vast. Als er buitenlandse analyses worden overlegd, is het zeer verstandig toch monsters op de Nederlandse methodieken te laten onderzoeken

2. Levering(en)

- 2.1 Naam geleverd product
- 2.2 Type product
- 2.3 Receptuur
- 2.4 Wijze waarmee receptuur tot stand gekomen is
- 2.5 Is de receptuur met gebruiker gecommuniceerd, zo ja hoe en wanneer
- 2.6 Leverdatum of data
- 2.7 Wijze van aanlevering
- 2.8 Hoeveelheid
- 2.9 Productieregistraties behorende bij de betreffende levering(en) inclusief transportcontroleregistraties etc.
- 2.10 Indien er aanleiding toe is de productieregistraties van de 5 leveringen ervoor en erna
- 2.11 Indien aanwezig (eigen) analysegegevens van de betreffende levering
- 2.12 Indien aanwezig (eigen) analysegegevens van de gebruikte grondstoffen
- 2.13 Indien er aanleiding toe is de analysegegevens van de 5 leveringen ervoor en erna
- 2.14 Stel het contramonster veilig om te voorkomen dat deze naar de bewaarperiode wordt weggegooid. Beslis pas het contramonster voor een bepaald onderzoek te gebruiken indien hier meer dan voldoende reden voor is.
- 2.15 De afleverbon(nen)

3. Situatie van potgrond op kwekerij voor gebruik

- 3.1 Hoe ligt het substraat opgeslagen (buiten/binnen; type ondergrond etc.). Bij twijfel de chauffeur die het substraat heeft afgeleverd raadplegen
- 3.2 Is er een invloed van de omgeving te verwachten tijdens opslag, zo ja welke
- 3.3 Is de potgrond nog verplaatst om elders op te slaan, zo ja wat waren de omstandigheden
- 3.4 Heeft de gebruiker zelf nog toevoegingen toegediend voor of bij aanvang van de toepassing, zo ja welke en hoeveel (denk hierbij ook aan water)
- 3.5 Heeft de gebruiker meerdere substraatleveranciers, zo ja bestaat de kans op vermenging of verwisseling
- 3.6 Wordt er substraat hergebruikt dat mogelijk vermengd is met de betreffende levering(en) zoals potkluiten van weggegooiden planten etc.

4. Beschrijving en vastleggen van de schade

- 4.1 Moment van ontstaan van de schade
- 4.2 Het stadium waarin het gewas zich begaf bij het ontstaan van de schade
- 4.3 Omschrijving van de eerste symptomen
- 4.4 De wijze waarop de schade zich ontwikkelde
- 4.5 Omschrijving van de uiteindelijke symptomen
- 4.6 Zorg ervoor dat er voldoende fotomateriaal verzameld wordt van:
  - 4.6.1 De symptomen in detail
  - 4.6.2 De symptomen waarbij tevens de gehele plant te zien is
  - 4.6.3 Overzichtsbeelden in de kas
  - 4.6.4 Indien er aanleiding toe is, specifieke situaties (bijv. opslagsituatie substraat etc.)

5. Gewasgegevens

- 5.1 Gewas(sen)
- 5.2 Ras(sen)
- 5.3 Type plantmateriaal
- 5.4 Aantal partijen plantmateriaal
- 5.5 Herkomst plantmateriaal
- 5.6 Zaai-, verspeen-, plant- of oppotdatum

6. Teeltsysteem

- 6.1 Eenheden waarin wordt geteeld (potten, bakken, trays etc.)
- 6.2 De ondergrond waarop geteeld wordt (betonvloer, anti-worteldoek etc.)
- 6.3 De zuiverheid van de ondergrond

7. Watergeven en bemesting

- 7.1 Watergeefstelsysteem
- 7.2 De gehanteerde watergeefstrategie
- 7.3 Voor buitenteelten: de klimaatgegevens ten tijde van het ontstaan van de schade (oa. neerslag en temperatuursverloop ivm. langzaamwerkende meststoffen)
- 7.4 Bemestingsstelsysteem
- 7.5 De gehanteerde bijmeststrategie (frequenties en concentraties)
- 7.6 Gebruikte meststoffen of receptuur mestbakken
- 7.7 Is er afgeweken van bijmestadviezen, zo ja hoe en waarom
- 7.8 Meetgegevens van EC en pH van beregeningswater indien bepaald op kwekerij
- 7.9 Meetgegevens van EC en pH van drainwater indien bepaald op kwekerij
- 7.10 Analyseresultaten van beregeningswater indien bepaald
- 7.11 Analyseresultaten van drainwater indien bepaald

8. Teelthandelingen

- 8.1 Welke teelthandelingen worden uitgevoerd en hoe
- 8.2 Wordt er gebruik gemaakt van groeiregulators, zo ja welke en hoeveel

9. Gewasbescherming

- 9.1 Gebruikte middelen
- 9.2 Wijze van toepassing
- 9.3 Frequentie en concentratie
- 9.4 Omstandigheden tijdens toepassing

10. Teeltomstandigheden

- 10.1 Het gehanteerde klimaat (temperatuur, luchtvochtigheid etc.)
- 10.2 Wordt er belichting, zo ja welke type en wat is de frequentie
- 10.3 Wordt er gebruik gemaakt van een CO₂ dosering

11. Verontreinigingsrisico op de kwekerij

- 11.1 Wordt er schoon gewerkt
- 11.2 Zuiverheid gebruikte machines en gereedschap
- 11.3 Zuiverheid en plantveiligheid gebruikte materialen (bakken, trays etc.)
- 11.4 Hygiëne in de kas
- 11.5 Overige mogelijkheden tot verontreinigingen

12. Losse aspecten

- 12.1 Zijn er (recentelijk) aanpassingen gedaan met betrekking tot de gebruikte materialen, de teeltwijze of teelthandelingen
  - 12.1.1 Nieuwe bakken, goten, pijpen, folie etc.
  - 12.1.2 Ander type plantmateriaal etc.
- 12.2 Welke schade-beperkende maatregelen zijn genomen en wanneer
- 12.3 Bij moerplantenteelten extra aandacht schenken aan handmatige teelthandelingen en stand van het gewas in relatie tot het stadium vlak voor het ontstaan van de schade
- 12.4 Zijn er meerdere klanten die op vergelijkbare wijze hetzelfde gewas telen in een vergelijkbaar substraat en wat is daar de situatie

13. Bemonstering

- 13.1 Bepaal na beschouwing van de gegevens of er monsternamen mogelijk is. Denk hierbij aan:
  - 13.1.1 ongebruikt substraat (indien nog aanwezig)
  - 13.1.2 gebruikt substraat waarin het gewas staat met problemen
  - 13.1.3 gebruikt substraat waarin hetzelfde gewas staat zonder problemen bij voorkeur van de betreffende levering substraat (indien aanwezig) beregeningswater
  - 13.1.4 planten (gewasmonsters altijd laten nemen door persoon die hiermee ervaring heeft)

Het dient aanbeveling de monsters niet zelf te nemen wanneer het contact niet meer soepel verloopt. Hierbij wordt discussie naderhand voorkomen. Bemonster altijd ruim wanneer het gaat om volume en houdt het materiaal dat overblijft achter door dit onder goede omstandigheden te bewaren (koel en donker). Hanteer bij bemonstering de daarvoor bestaande instructies. Bij veel schadegevallen is specifieke bemonstering noodzakelijk. Schakel hiervoor een deskundige instantie in. Dit leidt veelal eerder tot het vinden van de oorzaak.